

■ ИНВЕСТИЦИЈАЛАР

Петр Алексеев: РИК үлэтэ тыа сирэ сайдарыгар туһуланар

— Петр Вячеславович, РИК туох сыаллаах-соруктаах тэрриллибитэй?

— Аабааччыларга санатан этэр буоллааха, РИК 2006 сыллааха «Якутуголь» чох холдинын приватизациялааһын түмүгэр тэрриллибитэ. Онуоха судаарыстыба бас билиитигэр сылдыбыт тэрилтэни атылааһынтан кирибит харчы өрөспүүбүлүкэбэ хаалара дуу, биитэр федеральной хааһынаба барара дуу диэн мөккүөр үөскээн турардаах. Саха сирин бырабыталыстыбатын уонна Росимущество икки ардыларыгар түһэрлибит Мировой сөбүлэни түмүгүнэн, өрөспүүбүлүкэбэ киэн хабааннаах тууу үлэтин сүрүннүүр хампааннаа быһытынан саба-лаабыппыт.

РИК сүрүн тэрийээччинэн СӨ бас билиигэ уонна сир-уот сыһыаннаһыларыгар министриэтибэтэ буолбута, акция 100 % Саха сирин бас билиитигэр бэриллбитэ. Хампааннаа тэрриллиитин түмүгэр приватизация харчыта өрөспүүбүлүкэбэ бэйэтигэр ингэн хааларыгар, социальной хайысхалаах дьиэ-уот, суол-иис тутулларыгар төһүү күүс буолбута билигин ырылхайдык кестөр.

— Туох тууу үлэтэ барыахтаабы хайдах уонна ханна бигэргэммитэй?

— Тууу үлэтин программа табырабыталыстыба хонтуруолугар турбута: туох-ханник объект тутулуохтаабы Мировой сөбүлэнигэ номнуо кириэ сылдыара. Олортон биер сүрүн хайысханан тимир суолу тууу буолбута. Иккиһинэн, өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн инфраструктура бырайыактарын тууу. Онуоха хас биердии солкуобай ханник туһааннаах туууга ытыллыахтаабы Российской Федерация Үпкэ министриэтибэтигэр бигэргэтиини ааспыта.

— Ити эппит Мировой сөбүлэнигэ туолуута хайаста?

— Мировой сөбүлэни туолуутугар үлэ 2017 сыл тохсунньу 1 күнүгэр диэри түмүктэниэхтээх. Онон ити болдьоххо диэри үбүлээһини түмүктээн, объектары государство бас билиитигэр көһөрүүгэ үлэли сылдыабыт. Бүгүнгү күнгэ, «РИК» АУо уопсайа 460 объект тууутун үбүлээн кэллэ. Онорон таһаар уонна социальной объектарга инвестиция кээмэйэ 36,8 млрд солк. тэнгэстэ. Быһа холоон, РИК бэйэтигэр ылыммыт эбэхээтэлиститэтин 98% толордо. Манна дабатан эттэххэ, тууу үлэтэ сүрүннээн тыа сиригэр

2006 сылтан «Өрөспүүбүлүкэтээби инвестиционнай хампааннаа» (РИК) 460 объекты туттаран үлэбэ киллэрэн кэллэ. Үбүлээһин уопсай кээмэйэ 36,8 млрд солк. тэнгэстэ. Хампааннаа генеральной дириэктэрэ Петр Алексеев санаатынан, улуустарга суолу-иһи, дьиэни-уоту тэтимнээхтик тутан, гаас киллэрэн, онорон таһаарыыны кэнгэтэн, нэһилиэнньэ ортотугар тыа сирин хаалыннаан өйдөбүлүн уларытыахтаа сөп. Хампааннаа киэн далааһыннаах инфраструктурнай уонна социальной объектары туттарар үлэтин туһунан Петр Алексеев «Ил Түмэн» хаһыакка кэпсээтэ.

барда. Өр сылларга тыа сиригэр үп-харчы кырыымчыгынан сибээстээн, тууу киэн хабааннаахтык барбакка турбута. Биһиги санаабытыгар, билигин тыа сиригэр тууу үлэтэ баран, дьон-сэргэ, эдэр специалист үлэлииригэр, айарыгар-тутарыгар сөптөөх усулуобуйа тэрлиннэ.

— Өрөспүүбүлүкэбэ суол хаһаайыстыбатын балаһыанньата уустук. Ити, биллэн турар, сайдыыны, дьон-сэргэ кэлиитин-барытын, табаары тиэийини атахтыыр. Суол-иис туругун тупсарга РИК тууу онордо?

— Кырдык, суол-иис — сайдыы төрдө. Тимир суолу туууга уопсайа 15,6 млрд солк. бэриллбитэ. Массыына суо-

инженернэй инфраструктураны сангардыы ытыллыахтаабы өйдөнөр. Ол курдук, тустаах үлэ Алдан, Томпо уонна Мэнэ-Хангалас оройуоннарыгар барда.

Өрөспүүбүлүкэ сирэ-уота кизник тайаан сытарынан, ордук ыраах улуустарга суол-иис тын суолталаах. Кистээбэккэ эттэххэ, уларыта тууу сылларыгар суол-иис туругар болбомто ууруллубакка, быстар мөлтөх туруктамыта.

Өрүс аннынан ытыллар гаас магистраала.

Амма өрүһү туоруур муоста.

лун хаһаайыстыбатын тупсарыга 3,6 млрд, салгын транспортыгар 1,4 млрд тырыллыбыта.

Саха сирин сайдытыгар тимир суол кэлиитэ улахан суолталаах. Итини өйдөөн туран, Аллараа Бэстээххэ диэри тимир суол кэлиитигэр РИК нөһүө эбии үбүлээһин көрүлүбүтэ. Итиннэхэ 13,1 млрд солк. кээмэйдээх үлэ ытылынна. Тимир суол курдук баарабай тууу аһаардас өрөспүүбүлүкэ өттүтэн үбүлэммэтэ чаччы. Бары күүһү түмэн, тууу үлэтин үбүлээһинэ федеральной, өрөспүүбүлүкэ бюджетиттан кэлэр. Онуоха РИК бэйэтин эбэхээтэлиститэтин тиһэбэр диэри толордо.

Тимир суол аһаар оройуоннарыгар социальной хайысхалаах объекттар тутулунулар. Тимир суолга чугас нэһилиэнньэлээх пууннарга социальной,

Онон биер үксүн гаастааһын нэһилиэнньэ интэриэһин учуоттуур уонна социальной хайысхалаах бырайыак буолар.

Уопсайа өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн «күөх төлөн» 10 оройуон 90 нэһилиэгэр тиийдэ. Дьон олобун тупсуута үлэ миэстэтэ тахсарыттан, онорон таһаары сайдытыттан тутулуктанар. Сыал-сорук туруоран, тыа хаһаайыстыбатын объектарын, нэһилиэк хочуолунайдарын гааска көһөрүүгэ үлэ ытылынна. Гаас кириитэ кыра да нэһилиэктэргэ бөдөн онорон таһаарар тэрилтэлэри туууга уонна табыгастаахтык үлэлэтэргэ туһуланар.

— Социальной эйгэбэ сыһыаннаах төһө элбэх туууу ытытыгыт?

Алданнаабы медицинскэй училище.

— Этэн аһарбытым курдук, туох объект тутулуохтаабы өрөспүүбүлүкэ бюджетын ситэ үбүлэммэтэх хайысхаларынан быһаарыллыбыта. Онуоха дьиэ-уот, үөрэх уонна спорт объектарын туууга былаанга кирибитэ. РИК Дьокуускайга, Томмоко, Жатайга, Ытык Күөлгэ 11 элбэх квартиралаах олорор дьиэни, Хаандыгаба геологической техникум үөрэнэр-лабораторнай куорпуһун уонна уопсайын, Аллараа Бэстээххэ транспорт техникумун үөрэнэр куорпуһун уонна 250 миэстэлээх уопсайын, Мииринэйгэ ХИФУ филиалын үөрэнэр куорпуһун туттарда. Спорт сайдытын өйөөн, РИК үлэтин чэрчитинэн Дьокуускай куорат биер киэн туттар туууга — «Триумф» спортивнай киин үлэбэ кирирдэ. Ону тэнгэ, РИК сылын аайы ууга барар алта нэһилиэнньэлээх пуунга халаан уутттан харыстыыр даамбалары туттарда.

— Үгүс дьон РИК уонна «РИК Плюс» хампаанналары бутуйар. Ити РИК-ка сыһыаннаах тэрилтэ дуо?

— Кырдык, РИК уонна «РИК Плюс» хампаанналары бутуйар сатамат. «РИК Плюс» — бу РИК алын сүһүөх тэрилтэтэ буолар. Эмиэ өрөспүүбүлүкэ толору бас билиитигэр баар. Уратыта диэн, «АПРОСА» хампааннаа акциятын 7% атылааһынтан кирибит үбү-харчыны түмэр уонна өрөспүүбүлүкэ биедэмистибиэлэрин икки ардыгар тыһар. Хампааннаа 17 млрд 644 мөл. солк. үбү түмэн тэрриллибитэ. Кини үлэтэ бөдөн инфраструктурнай уонна социальной бырайыактары олоххо киллэриигэ туһуланар.

Бастатан туран, хаарбах уонна саахалланар туруктаах

олорор дьиэлэртэн дьону көһөрүүгэ үлэлэһэр. Ону тэнгэ, инфраструктураны уонна социальной хайысхалаах туууу ытытар.

— «РИК Плюс» чэрчитинэн ханник суолталаах тууу барда?

— Ааспыт сыл түмүгүнээби туругунаан ыллааха, «РИК Плюс» чэрчитинэн 11 млрд. солк. кээмэйдээх үбүлээһин барда. Ол эбэтэр, былаан 65,79% туолбут. Үбүлээһин уратыта — тууу үлэтин үбэ-харчыта тустаах министриэтибэлэринэн тыһырыллар.

Кистээбэккэ эттэххэ, дойду үрдүнэн хаарбах уонна саахалланар туруктаах олоорор дьиэлэртэн дьону көһөрүүгэ программа өр сылларга уота-күөһэ суох олоххо кирирэрэ. Биллэн

турар, ити бюджетка үп-харчы тиийбэттэн тахсар. Кэлинги сылларга федеральной үбүлээһин уонна «РИК плюс» чэрчитинэн ытытыллыбыт үлэ түмүгэр, хаарбах дьиэттэн дьону көһөрүү тэтимирдэ. Ааспыт сыл бүтүүтүгэр «РИК Плюс» АУо көмөтүнэн, сага дьиэбэ 12 697 киһи кестэ. Уопсайа 196 396 кв.м изннээх 4 727 квартира тутулунна.

Өрөспүүбүлүкэбэ тын суолталаах онкологической киин туууга барта турар. Онуоха «РИК плюс» хампааннаа онкологической киин стационардаах поликлиникатын тууутун үбүлүүр. Билигин тууу бырайыага онгоһулла сылдыар.

Былаан быһытынан 19 нэһилиэнньэлээх пуунга 22 үөрэх тэрилтэтин дьиэтин үбүлээһинэ бигэргэммитэ. Сыл санатыгар 12 оскуола үлэбэ кирирдэ. Ону тэнгэ, «РИК Плюс» көмөтүнэн Дьокуускайга Общественной киин тууулунна.

— Петр Вячеславович, эн санаабар, приватизация бэйэтин кэмигэр сөптөөх дьаһаныы этэ дуо?

— Кэм-кэрдии көрдөрбүтүнэн, Саха Өрөспүүбүлүкэтин бырабыталыстыбата бэйэтин кэмигэр саамай сөптөөх быһаарыыны ылбыт эбит. Приватизациялааһынтан кирибит харчы өрөспүүбүлүкэ социальной-экономической сайдытыгар үтө дьайылааба кестөр. «РИК» хампааннаа социальной уонна инфраструктурнай эйгэбэ ытытар үлэтэ өр сылларга үтө түмүгэ абыла турарыгар саарбахтааһын суох.

Дмитрий ОСИПОВ.